

## Lausunto tilintarkastuskertomuksen muistutukseen

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen vastuunalainen tilintarkastaja on tarkastanut vuoden 2024 tilinpäätöksen ja antanut 7.5.2025 päivätyn ja allekirjoitetun tilintarkastuskertomuksen hyvinvointialueen hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksesta tilikaudelta 1.1.-31.12.2024. Tilintarkastuskertomus sisältää muistutuksen: ”Hyvinvointialueen talouden tasapainoon ja rahoituksen riittävyyteen kulujen kattamiseksi tulee kiinnittää erityistä huomiota. Muistutuksena esitämme, että tilikauden 2025 talousarvio ja tilikauden 2026 taloussuunnitelma eivät ole hyvinvointialuelain 115 §:n mukaisesti tasapainossa, kun otetaan huomioon tilikausien 2023 ja 2024 kertynyt alijäämä. Muistutuksesta huolimatta esitämme vastuuvapauden myöntämistä aluehallitukselle ja hyvinvointialuejohtajalle, koska kertyneen alijäämän kattamisaikaa on jäljellä.”

Tarkastuslautakunta on kokouksessaan 7.5.2025 päättänyt pyytää aluehallituksen lausunnon tilintarkastuskertomuksessa 2024 tehdystä muistutuksesta 28.5.2025 mennessä.

Vuoden 2024 tulos huomioiden katettavia alijäämiä on yhteensä 133,1 Me.

Hyvinvointialueen aluevaltuuston 12.12.2024 hyväksymä talousarvio- ja taloussuunnitelma eivät täytä hyvinvointialuelain (611/2021) 115 § vaadetta alijäämän kattamisesta määräajassa. Aluevaltuusto linjasi taloussuunnitelmasta päättäessään, että alijäämät pyritään kattamaan vuoden 2027 loppuun mennessä. Hyvinvointialuelain edellyttämä alijäämien kattaminen vuoden 2026 loppuun mennessä edellyttäisi lakisääteisen toiminnan massiivista alasajoa, mikä vaarantaisi perustuslain mukaiset riittävät ja välttämättömät peruspalvelut alueen asukkaille.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella on laadittu n. 63 Me:n tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma vuosille 2024–2026, jonka toteutus alkoi vuonna 2024. Vuoden 2024 talousarvioon sisältyi yhteensä yli 9 miljoonan euron toimenpidekokonaisuus tuottavuusohjelman toimenpiteistä ja muista talouden tasapainottamistoimenpiteistä. Sopeuttamistoimenpiteille suunnitellusta talousvaikutuksesta toteutui yli 5 miljoonaa euroa vuonna 2024. Vaikka osa sopeuttamistoimenpiteistä toteutui, alijäämää kertyi muutettua talousarviota enemmän, koska mm. ikäihmisten palvelutarve oli talousarviossa arvioitua suurempaa.

Talouden sopeutusta on jatkettu vuonna 2025. Aluehallitus päätti 22.4.2025 § 84 tuottavuus- ja taloudellisuus ohjelman päivittämisestä. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa oli 66 Me:n säästötoimenpiteet vuosille 2025–2027 ja lisäksi todettiin, että alijäämien kattamiseksi tarvitaan lisätoimenpiteitä 18,5 Me:llä vuodelle 2028. Aluevaltuusto teki palvelujen verkostoa koskevat päätökset erikseen kokouksessaan 22.5.2025, jolloin myös käsiteltiin taloussuunnitelman laadinta ajalle 2026-2029.

Hyvinvointialuekohtaista erikoissairaanhoidon vuoden 2025 tilinpäätösennustetta ei ole vielä käytettävissä. HUS on ilmoittanut julkaisevansa tilinpäätösennusteen toukokuussa 2025. Koska ennustetta ei ole käytettävissä, on erikoissairaanhoidon arvioitu toteutuvan talousarvion mukaisena. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa erikoissairaanhoidon peruskasvuksi vuosille 2026–2029 arvioitiin vuosittain 2,0 %. Alustavissa vuoden 2026 kehysneuvotteluissa erikoissairaanhoidon kasvuksi on arvioitu kuitenkin n. 4 %, mikä perustuu Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa käytyihin neuvotteluihin.

Pelastustoimen arvioidaan toteutuvan vuonna 2025 talousarvion mukaisena. Tuleville vuosille pelastustoimen kasvuksi on arvioitu 1 %.

## **Valtionrahoitus**

Valtiovarainministeriö julkaisi 30.4.2025 vuoden 2026 rahoituslaskelman sekä rahoituksen painelaskelman vuoteen 2029 saakka. Vuoden 2026 rahoitus on uuden laskelman mukaan noin 17,2 Me pienempi kuin edellisessä painelaskelmassa. Vastaavasti vuoden 2027 rahoitus on 10,3 Me ja vuoden 2028 rahoitus 6,6 Me suurempi kuin edellisessä painelaskelmassa. Vuoden 2029 rahoitus on n. 35,9 Me suurempi kuin tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa arvioitiin.

## **Vuosien 2026–2029 taloussuunnitelman lähtökohdat**

Taloussuunnitelman valmistelun lähtökohtana on ollut tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa päätetyt linjaukset lukuun ottamatta erikoissairaanhoidon ja muuttunutta valtionrahoitusta. Erikoissairaanhoidon alustavien kehysneuvottelujen osoittama kasvu vuodelle 2026 on n. 4 %, mikä on huomioitu hyvinvointialueen taloussuunnitelman kehysten valmistelussa. Vuosille 2027–2029 erikoissairaanhoidon peruskasvua on nostettu 2,0 %:sta 2,5 %:iin.

Valtionrahoituksen vuosittaiset muutokset aiempaan painelaskelmaan verrattuna heikentää vuoden 2026 tulosta, mutta parantaa vuosien 2027–2029 tulosta. Erikoissairaanhoidon arvioitua suurempi kasvu puolestaan lisää tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa ennakoitua 18,5 Me:n lisäsopeutustarvetta, mikäli alijäämät katetaan vuoden 2028 loppuun mennessä. Kumulatiivinen alijäämä on vuoden 2028 lopussa n. 16,4 Me, mikäli vuonna 2028 säästötoimenpiteitä on 18,5 Me. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa on lähdetty siitä, että alijäämät katetaan vuoden 2028 loppuun mennessä. Kuitenkin huhtikuun 2025 lopussa julkaistun painelaskelman mukaan vuoden 2029 rahoituksen kasvu riittää kattamaan em. 16,4 Me:n alijäämän ilman uusia vuodelle 2028 kohdentuvia sopeutustoimenpiteitä. Mikäli vuonna 2028 tehdään 18,5 Me:n sopeutustoimenpiteet, on vuoden 2029 lopussa kumulatiivinen ylijäämä n. 33,3 Me. Vuodelle 2028 riittää rahoituksen painelaskelman valossa vain n. 2,1 Me:n säästötoimenpiteet, jolloin kumulatiivinen ylijäämä vuoden 2029 lopussa on n. 0,1 Me.

Mikäli erikoissairaanhoidon vuoden 2025 toteutuma ylittää vuoden 2025 talousarvion tai tulevien vuosien kustannukset ylittävät erikoissairaanhoidon suunnitellun kustannustason, joudutaan vastaava säästötavoite kohdentamaan omaan palvelutuotantoon. Vuosien 2026–2027 säästötavoitteita on kuitenkin mahdotonta enää lisätä, jolloin mahdollinen lisäsäästövelvoite on kohdennettava vuodelle 2028.

Valtionrahoituksen painelaskelman perusteella alijäämien kattamisaikataulua on perusteltua pidentää vuoden 2029 loppuun ja tehdä taloussuunnitelma ajalle 2026–2029. Alijäämien kattamisaikataulun pidentyessä vuoteen 2029 saakka päästään vuonna 2028 oman palvelutuotannon toimintakatteen 2,1 %:n kasvuun eikä tarvitse tehdä vuoden 2026–2027 kaltaisia rajuja säästötoimenpiteitä olettaen, että erikoissairaanhoidon kustannustaso ei ylitä arvioitua tasoa.

Edellä kuvattu linjaus palveluiden turvaamiseksi on myös oikeuskansleri Tuomas Pöystin päätöksen OKV/3069/10/2024-OKV-8 mukainen. Oikeuskansleri Pöysti toteaa päätöksessään: "Totean samalla, että perustuslakiin ja lakiin perustuvia palveluita ei voida jättää lainvastaisella tavalla hoitamatta hyvinvointialueella alijäämän kattamisvelvoitteen toteuttamiseksi." ja jatkaa: "Sosiaali- ja terveysministeriön ja valtiovarainministeriön mukaan kunkin hyvinvointialueen tulee tehdä talouden tasapainon saavuttamiseksi sopeutustoimia sen verran kuin on mahdollista ilman, että perustuslaissa jokaiselle turvatut riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut tai pelastustoimen palvelut vaarantuvat lainvastaisella tavalla. Yhdyn lähtökohtaisesti tähän näkemykseen."

Oikeuskansleri Pöysti toteaa päätöksessään ratkaisuksi peruspalveluiden turvaamisen osalta: "Totean kuitenkin edellä johtopäätökset -osassa esittämäni käsityksen siitä, että hyvinvointialueella on nykyisen hyvinvointialueiden rahoituslain 26 §:n mukaisesti ensisijaisena keinona rahoituksen riittämättömyyden vaarantaessa perustuslaissa ja laissa edellytetyt palvelut hakea hyvinvointialueiden rahoituslain 11 §:n mukaista lisärahoitusta."

Oikeuskanslerin lausunnon perusteella Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tulee tarvittaessa harkitsemaan rahoituslain 11 §:n mukaisen lisärahoituksen hakemista.